

טועמיה

טעמי הלב

שובבי"ם

שובו בנים שובבי"ם - רבותינו הק' מאורי הדורות, התקינו את אלו השבועות הבאים לימי תשובה, לימים שעבודת ה' בקדושה וטהרה מקבלת משמעת חדשה, בחילא יתיר, ונהים כל חיל מרומא, חסידים ואנשי מעשה ועד המוני עם היקרים, לקראת ימים אלו ברתת זייעה, בקבלת עול מלכות שמים מחדש, ביתר שאר ויתר עז, כל חד כפום מה דמשער בליביה.

הקושיא במקומה עומדת, מה קרה עכשיו? הרי ימי תשובה מתקנת בדברי חז"ל לימי אלול ותשרי? ועוד, הרי בעצם, צריכים לעשות תשובה כל יום מימי חיו, שוב יום א' לפני מיתתך - שאינו ידוע לשום בר נש, וא"כ מה הרעש שמתחולל עכשיו?...

אבל כמובן לבעלי דעה, ולכל מי שדרך על מפתן רבותינו הק', ששונה היא לגמרי ימים אלו מימי תשרי, שאז אכן מבוססת על התשובה, ובתוך מעגל השנה הם נחשבים לימי תשובה, אולם בהיכלם המתוקים של נקודת לבבינו - רועי הצאן, מריחים מושגים אחרים לגמרי בנוגע הני יומין עילאין - הדומה קצת לימי התשובה' כמ"ש ב'תולדות אהרן להרה"ק מזיטאמיר ז"ע **'שובבי"ם הם כמו עשרת ימי תשובה'**, ונתקבל התפילה כמו אלו הימים.

בהגדרה בעלמא י"ל, שהיות שימים קדושים הם עלי דרך - שמחודש אדר ואילך מתחלת ימים קדושים ונוראים, ימי שמחה ואורה, ימי גאולה וטהרה, שכולם הם ימים רצופים של עליה והכנה למעמד הנורא של מתן תורה, ע"כ קבעו רבותינו הק' שאלו הימים שקוראים את הפרשיות של גלות וגאולה, ישתמשו לימי הכנה להימים הבאים.

אמונה וקדושה: כידוע הם ב' היסודות שעליהם נשען כל נפש ישראל, שהם ב' הפתחים המובילים את האדם לתוך מחנה השכינה, להיות קטירא לחי עלמא, והחטא היא הפוגמת שמה, וכדי להחזיר בהירות הנשמה, מבלי שיהא מעורבת בפסולת, יש לעבוד על אלו היסודות, כדי שנשמת האדם תעמוד באיתנה המקורית.

הא לך לשון המשגיח ר' יחזקאל לעונונישטיין משגיח פוניבז': עומדים אנו עתה בימי שובבי"ם ת"ת, חסידים ואנשי מעשה היו מתחזקים בעבודתם הרוחנית בימים אלו וכו', **נראה שהדגש העיקרי בעבודת החיוק חייבת להיות בעניני אמונה**, דדא ביה כולא בי' וכו', ובאמת יש לראות דפרשיות אלו דימי שובבי"ם המתחילות מפר' שמות והיינו מתחילת יציאת מצרים ועד למלאכת המשכן, כולם עסוקות בעניני אמונה,

טעמי הפרשה

באחרית הימים

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים.

תועלת סתימת הקץ

זרע קודש

בקריאה, והיא בבחי' הדעת ולא ע"י יסורים ח"ו, אז (איכה ה, כא) השיבנו ה' אליך ונשובה בתשובה שלימה, חדש ימינו כקדם.

האספו - באחרית הימים...

מעולפת ספירים

זה לשון הקדוש של הרה"ק מרוזין זצוק"ל: קודם ביאת המשיח וועט הענגען דאס אידישקייט אויף א האר, איז די עצה מען זאל זיך צונויף גיין בכל שבת מען זאל שמועסן פון צדיקים, זה הוא לחיזוק האמונה. וזה מרומז בכתוב בתורה 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', 'האספו', עשו לכם אסיפות, 'ואגידה לכם', עשו לכם אגודות, הפעולה לזה 'אשר יקרא אתכם באחרית הימים', 'יקרא' מלשון קר וצונן, וואס וועט אייך קאלט מאכן באחרית הימים האסיפה והאגודה יהי' תרופה לזה.

האספו עכ"ז הטהרו...

עובדות והנהגות לבית בריסק

מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל השתתף פעם באסיפה, והיה מדוכדך מן המזימות ומן התככים שהיו מאחורי הפרגוד. אותה שעה אמר למקורביו, תמיד התקשיתי, שעל הפסוק 'ויקרא יעקב אל בניו וכו'', מובא בילקוט שמועני (רמז קנז) 'האספו' - הטהרו, כשם שאתה אומר תסגר מרים ואחר תאסף.

וכוננת הילקוט, ש'האספו' מלשון 'טהרה', כי כנראה, יכול כל יהודי כשלעצמו להיות נקי וצדיק, אבל בזמן שכל היהודים הנקיים והכשרים מתאספים באסיפה, מיד נכנס לשם היצר הרע של מחלוקת, ולכן בירך יעקב את בניו 'האספו - הטהרו', שתצאו טהורים מכל אסיפה...

פירש רש"י נסתלקה ממנו שכינה. נראה, שבאמת בדברים האלו שאמר יעקב להם, מרומזים כל הדברים שאירעו לכל שבט ושבט מאז ועד עת יבוא משיח צדקינו ב"ב, רק שמקודם היה רוצה לומר להם בנגלה, ואחר כך אמר להם בנסתר, ועל דרך (דניאל יב, ד) סתום הדברים וחתום הספר, וזהו שאמרו (ב"ר צח, ב) ביקש לגלות את הקץ, 'לגלות' דייקא, ובאמת היה זה חסד מאלהי החסד שיסתום הדברים, כי אם היה מוגלה אריכות הגלות כ"כ, וסבלות הצרות שסבלנו מאז ועד עתה, היה קשה להם מאוד להשבטים והיו מצטערין מאוד, וגם כל הדורות היו מצטערין מאוד אם היו יודעין זה, משא"כ עתה כשלא נגלה אז, היו מחכים הדורות בכל יום ויום שיבוא, וכן אנו מחכים אף על פי שיתמהמה, מכל מקום בוודאי יבוא בב"א.

הגאולה בקריאה בעלמא

תפארת שלמה

יבואר עפ"י מ"ש בכתוב (שה"ש א, ד) משכני אחרך נרוצה, פי' אנו מתפללים להקב"ה להמשיך אותנו אליו במדת החסד ואנחנו נרוצה אחריו, כי בענין קנין משיכה הוא ב' אופנים, הא' הכישה במקל והיא תבוא, והב' קוראה לה והיא באה. והנה באופן הראשון בבחי' הכישה במקל הנה כבר לקינו והוצללנו בכובד הגלות המר, אך אנו מצפים להיות הגאולה וישועה באופן השנית, בבחינת קוראה לה והיא באה. וז"ש יעקב אבינו 'את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', שהיה מתפלל על אחרית הימים קודם ביאת הגואל שאין בנו עוד כח לסבול היסורים מכובד הגלות המר, הנה 'יקרא אתכם' בקריאה בעלמא, ויהיה המשיכה אליו

טעמי התורה

מלכות בית דוד

לא יסור שבט מיהודה. היינו שהמלכות שייכת לשבט יהודה, ואין לשבט אחר שייכות למלכות ישראל. הקשו ע"ז, האיך החשמונאים נטלו מלוכה לעצמם, כמ"ש הרמב"ם (פ"ג מהל' חנוכה ה"א) וז"ל: וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום, והושיעו ישראל מידם, והעמידו מלך מן הכהנים, וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני, הרי עברו בזה על 'לא יסור שבט מיהודה', ודנו בזה בראשונים ואחרונים:

הרמב"ן (בראשית מט, י) כותב על הפסוק לא יסור שבט מיהודה וז"ל: ואמר לא יסור לרמוז כי ימלוך שבט אחר על ישראל, אבל מעת שיחל להיות ליהודה שבט מלכות לא יסור ממנו אל שבט אחר וכו'. ולפי דעתי היו המלכים המולכים על ישראל משאר השבטים אחרי דוד עוברים על דעת אביהם ומעבירים נחלה וכו', וכאשר האריכו ישראל להמליך עליהם משאר השבטים מלך אחר מלך ולא היו חוזרים אל מלכות יהודה עברו על צוואת הזקן ונענשו בהם וכו'.

וזה היה עונש החשמונאים שמלכו בבית שני, כי היו חסידי עליון, ואלמלא הם נשתכחו התורה והמצוות מישראל, ואף על פי כן נענשו עונש גדול, כי ארבעת בני חשמונאי הזקן החסידים המולכים זה אחר זה עם כל גבורתם והצלחתם נפלו ביד אויביהם בחרב, והגיע העונש בסוף למה שאמרו (ב"ב ג:) כל מאן דאמר מבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא, שנכרתו כלום בעון הזה, ואף על פי שהיה בורע שמעון עונש מן הצדוקים, אבל כל זרע מתתיה חשמונאי הצדיק לא אבדו אלא בעבור זה שמלכו ולא היו מזרע יהודה ומבית דוד, והסירו השבט והמחוקק לגמרי, והיה עונשם מדה כנגד מדה, שהמשיל הקב"ה עליהם את עבדיהם והם הכריזום, ע"ש עוד שחטאו בזה שהיו כהנים, עכ"ל.

ע"י מהרש"א (פסחים נז.) מש"כ לבאר על פי דברי הרמב"ן האלו דעל כן לא נמנה מתתיהו כהן גדול בין הכהנים הגדולים הכשרים במס' יומא (ט.), כיון דלפי הרמב"ן עבר על 'לא יסור שבט מיהודה'.

ובספר 'זית רענן' לבעל מגן אברהם (ילקוט פר' ויקרא) כתב: דאף על גב דאין מעמידין כהן למלך, מכל מקום אם אירע שהעמידו כהן למלך, יש עליו תורת מלך. וע"י שו"ת הרשב"א (ח"ד סי' קפז) אופן אחר בכוננת הפסוק ד'לא יסור שבט מיהודה וגו'. ע"י ציץ אליעזר (חי"ט סי' כו) מש"כ בזה בשיטת רמב"ם וראב"ד (הל' מלכים א, י).

שיטת הר"ן (דרשות, דרוש ז') מביא דברי הרמב"ן, וכתב ע"ז וז"ל: ואין ממלכי חשמונאי על זה קושיא כלל, כי לא הבטיחו הכתוב ליהודה, רק כל ימי היות הממשלה לישראל מצד עצמם לא תיכרת משבט יהודה, והממשלה לעולם תהיה בשבטו כל זמן שתהיה בישראל, אבל לא הבטיח שלא יתמנה אדם בשררה מן השררות אם אינו משבט יהודה. והמלכים אשר מלכו בבית שני, לא היתה מלכותם מצד עצמם כלל, אבל הם כפקידים למלך פרס ורומי, גם לזולתם מן המלכים. אבל מכל מקום אין כוננת שלא תהיה מלוכה וממשלה לאחד מאחיו, אבל הבטיחו שלא תיפסק מן שבטו הממשלה לגמרי, כל זמן שתהיה המלוכה לישראל, אבל בהיות ישראל בגלות, אין מלך ואין שר, לא הובטח שבט יהודה שתישאר לו ממשלה, ע"ש.

אברנבאל (פר' ויחי) ע"ש שמביא מדרשים בביאור הפסוק לא יסור וגו', אחר כך כתב לפשר בין הרמב"ן והר"ן וזהו תו"ד: וכאשר חשבת בדברים האלו כולם, אשיבה רגלי, לדעת כולל לכל הדברים. ואומר, ששני דרכי חז"ל והרמב"ן והר"ן הכל אחד אצלי, והוא היותו אמתי ומתישב באמת, וזה כי הנה יעקב אבינו לא זכר מלכות בביאור כמו שפירשו עליו המפרשים, ולכן התחייב אצלם הספק הנזכר, אבל אמרו ב'שבט', ר"ל כל מנוי מעלה והנהגה ושררה על יתר אחיו, וזאת המעלה אמר שלא תסור מיהודה וכו'.

ועל זה גם כן נאמר לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו, שהוא הסופר אשר ישב לרגלי השר, או שקרא מחוקק כלל החכמים אשר היו משבטו, וגם כן היות ששאלו נתנמה למלך תמיד היה השבט והשררה ביהודה, בענין השררה והכבוד על שאר

השבטים, וכאשר ניתן המלכות לדוד ולזרעו נתקיים יותר לא יסור שבט מיהודה, וכאשר בחטאת שלמה נחלקו המלכויות, עם כל זה נתקיים לא יסור שבט מיהודה, כי תמיד נשאר מלכות ליהודה, אם מעט ואם הרבה, וגם אחרי שגלה יהודה מעל אדמתו לבבל נתקיים לא יסור שבט מיהודה, וזה שאמרו רז"ל אלו הם ראשי גלויות

טעם זקנים

אפי' סוסים וחמורים

ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד. תנא אפילו סוסים אפילו חמורים (סוטה יג.).

בדרך צחות יש לומר, הסוס הוא סמל הגאווה, וחמור הוא סמל העצללות. ומספר לנו הכתוב, שאפילו אלה שגאוותם לא נותנת להם להשתתף בצרת הזולת, והעצלים המתעצלים לבוא, כולם באו כאן והשתתפו בהספד.

הגאון ר' צבי יחזקאל מיכלזאהן זצ"ל

המשך מעמ' א' (טעמי הלב) <<<

וכאשר המשכיל יתבונן בהם יתנהו כח ואפשרות להגביר אמונת ד' בקרבו, ע"כ.

ולהגיע לזה היא בעבודת זיכור החומר: כן, האדם נוצר משתי יסודות עיקריות, 'חומר וצורה' - גוף ונשמה, שהם סותרות וא"ז בכל צעד ושעל, החומר מעוצבת בחושך, והנשמה מעוטרת באור, בימי הגלות ימים של חשכות בהעדר אור האלקים השופעת ממעל, העבודה היא להאירם ולזככם, כדי לסלק המחיצה המונעת את קבלת זיו אור ה'.

הכח העיקרי של 'זיכור החומר', הוא 'יגיעה בתורה'.

להפריך את הגוף באור מתיקת של התורה, אשר במחשכים הושבני בהתלמוד הבבלי, לשקוד בהיות דאביי ורבא בהקרבתו על המערכה את כל נטיותיו החומריות, להיות חלבו ודמו נשרפים באש אהבת התורה, בלימוד 'רצוף אהבה' בלי הפסק, ובלי בלבולים שונים שהיצר הרע וחילוליו מעמידים בפני ההוגה בתורה, רק להיות עולה על מוקדה בביטול המיית הגוף - החשכים והטרודים.

אך יש לזכור! שאיסור גמור היא להיות להאדם

שום שייכות עם רגשי עצב ואבירייה, לא היה אף פעם היתר לזה! צריכים להרחיק ממנה כמטחוי קשת, שהם הממיתים את האדם, וגורמים לכל הנזקים האישיים כידוע לכל, וכפי שהרבו בספה"ק לגנות מדה זו, ואין שום זיק של תועלת ממנה, רק אדרבה, חרב הרג ואבדון, היא הסם הראשי המכלה את כרם בית ישראל...

יסוד היסודות היא: השמחה והתקוה המלווה

בתוקף הבטחון בחיי החיים. היא הנתבי שעליה דורכים בכל מצב ומצב, היגיעה בתורה צריכה להיות משוחרת ברגשי חיות והתרוממות, אשר שמאבהת ה' לנו הנחיל לנו הזדמנויות מיוחדים כאלו שפותח את דלתות היכלי הקודש לצחצח ולטהר את נשמות בני ישראל שכה מתגעגעים אליו, והומים ברשפי אש לחזות בנועם ה' כל ימיהם.

ואם בכל זאת היצר מפטפט בקרבו, יש לטעום

הדרכה נכונה מהרה"ק היסוד העבודה' ז"ע מש"כ במכתבו וז"ל: בספר כתב די מהרה"ק מור"ר מענידיל זצ"ל בעהמ"ח ספר 'פרי הארץ' איתא, אשר צריך אדם הרוצה להחזיק בעבודת ה' שיעור תמיד בנפשו שמחה, ואם יבא במחשבתו הלא הוא צריך לשוב מחטאיו במירות הלב והאיך ישמח, יהרהר באמת איזה רגעים בתשובה ויקח מיד שוב שנית לשמחה.

ואם יטעון אליו היצר לאמר, התשובה שלך עתה שהיא מעט מרירות ומעט רגעים, האם זאת תהיה נחשבת לתשובה, אז תענה ותאמר לפני השם יתברך, רבנו של עולם, אני יודע שאין תשובתי כראוי מפני שטמטום ועכיות לבי, ואינו כדאי לבא לפניך עם תשובה פחותה כזאת, אבל מה אעשה אחר שאני צריך להחזיק במדת השמחה, כי זה טובה ושמירה אלי למען אוכל לישא נפשי אליך, ולמען שאעבדך בשמחה, על כן קבל נא את תשובתי הקטנה אשר כעת לפי ערכי הדלה, ואם אזכה אקוה לשוב בכל לבי לפניך, ואז אחר כך תחזור להתחזק בשמחה ובהתחזקות ביתר שאת, ועל ידי זה תזכה אם יהיה לך זכות וחנינה מאת ה' שתהיה עובד השם יתברך תמיד, עכדה"ק.

גם איסור למנות מלך משבט אחר, ולכן בזמן החשמונאים שלא היו בבית שני רק משבט יהודה ובנימין, ועכ"פ לא היו כל ישראל, לא נאמר איסור זה ונקראו החשמונאים מלכים, ע"ש עוד מש"כ בזה.

ע"י רמ"ע מפאנו (מאמר חיקור הדין, ח"ב פ"ט) דעל כן בחרו אז בנשיאי סנהדרין שיהיו ממלכות בית דוד, והורישו הנשיאות ההוא להלל ובניו, כדי שיהיה עכ"פ שריד וזכר למלכות בית דוד, אעפ"י שאין זה ענין לנשיאת התורה, ע"ש. ע"ע שם משמואל בראשית עמ' רנח.

טעמי השבת

תפילות שבת

אל עצמות אור אין סוף כניצוץ אל האבוקה כו', שבזה אין צריך יגיעת הנפש, כי ההתפעלות זו היא עצמות התענוג אלקות, והיא טבעית ממש בנפש להתפעל על ה'... עכ"ל.

ובספר השיחות - צמח צדק (עמ' פו) מובא, שהחסיד ר' הלל מפאריטש סיפר מ'יחידות' שהיתה לו אצל ה'צמח צדק'. הוא שאל מה ההבדל בין תפילת שבת לתפילת חול? והרבי ענה לו: בתפילת חול הרי ההרגש אחרי התפילה הוא כמו בעולם היצירה, **ואילו בתפילת שבת ההרגש אחרי התפילה הוא כמו בעולם הבריאה.** ב'יחידות' זו עבד ר' הלל עם האברכים שלו במשך שתיים.

וביותר שייכת ענין השירה לעצם 'יום השבת' שהיא המעוררת את כל הבריאה לשור את שירת דודי, והודות לשבח של יום השביעי פעלה שכל היצירה יוכלו לשבח לה', כמ"ש שהרה"ק בעל החי' הרי"ם מגור ז"ע היה מזכיר תמיד בחרדה תורתו של הרבה מאפסא ז"ע בחתונה של אוסטילה: 'יום השביעי משבח ואומר לפיכך', מהו 'לפיכך', כי אין יצור בעולם שירבה לפתוח בשבח הבורא מפני היראה, אולם 'יום השבת' כליל מעשה בראשית, מתחיל בשבח הבורא, מתאזרים כל היצורים להמשיך בתהלות ותשבחות.

לאור זאת, מה מאד צריך האדם להקדיש את דיבורי התפלה היוצאת מפיו, להיות ברוב השתפכות הנפש באור נפלא להיזבק בחי החיים המנחיל מנוחה לעמו ישראל בקדושתו, ולשיר את שירת דודי בהומיה, וברגן והלל בשבח ושירה לא-ל אשר שבת ברא.

הנה כשמגשים להתבונן בענין העומד ברומו של עולם הוא 'תפילה', אזי תנועה-מחלחלת נפעמת מגודל רוממות עבודה זו, שהשתילה הקב"ה עוד בראשית הבריאה להאדם הראשון, ומאז יצא ההוראה לה'אדם' שעיניו יהיו תמיד צופיות למעלה ולבו יבער בקרבו בהשתפך נפשו להבורא. ומה גם שרבותינו גילוי את ה'מעמקים' שבתבות התפילה הפועלת את דביקות האמיתי של הנשמה לאלקיו.

ואם כך הוא בימי החול, כ"ש ביומא דשבתא שהוא יומא דנשמתא, מה מאד נשגבה עבודה זו, שתיבותיה משמשת ככלי שופכים את מימי אהבה של מתיקות השבת קודש, עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה מרוב הומיה, וכל כך העדיפו מעלותיה של 'תפלת שבת' עד שקבעו שעיקרו של השבת תלוי בה, וכמ"ש בזה ביושר דברי אמת (אות מח) ז"ל: **אם עיני שכל לך תבין, עיקר יום השבת הוא להתדבק בהש"ת בתפלה ותורה,** לזה קורא (הזוה"ק ב, רה). האי יומא יומא דנשמתין, ולא יומא דקיימא בגופא, רצה לומר, שמאיר שורש הנשמות על הנשמות שבגופים, והם נכספים אליו, וזה נקרא תוספות נשמה יתירה. וכל זה נרגש בתפלה, **לכן צריך להזהר בתפלת שבת מאד מאד, כי זהו עיקר השבת,** עכ"ל.

וכן המהרש"ב מליובאוויטש זי"ע במאמר 'יו"ט של ר"ה' (עמ' טד) בביאור דרגת 'ישראל' כתב: **כי ענין התפלה שלו תמיד היא במדריגת 'תפלה דשבת', שהיא רק התפעלות אלקי מצד הנשמה בעצמה, שנק' עובד ה' בנשמתם להתענג על ה' בעריבות מתיקות ידידות עוז ההתקשרות והדביקות מצד עצם נשמתו, שנמשך**

שבבבל, כי לא היה דעתם שעליהם בלבד היתה הנבואה הזאת, אלא שגם הם בכלל לא יסור שבט מיהודה, ושגם כן נתקיימה הבטחתו בגלות ההוא.

וגם בזמן בית שני עם היות החשמונאים מולכים לחוס מלחמות י"י תמיד היה בירושלים נגיד מיהודה, והוא היה ראש לסנהדרין, לקיים מה ש' לא יסור שבט מיהודה, וכמו שכתב יוסף בן גוריון וכו'.

הגה"ק ר' יהונתן אייבשיץ (יערות דבש - ח"ב, דרוש יז) מביא הרמב"ן וכתב עליו, ז"ל: אבל אמרו בגמ' לא יסור שבט מיהודה אלו בני הלל נשיאי ארץ ישראל, ומחוקק וכו' אלו ר"ג בבבל, ופי' תוס' בשם ירושלמי, דנשיאי א"י לא היו רק מנוקבא מזרעא דוד, ע"ש. ולפי זה אם דהוא רק מצד אם מיהודה קרי ביה שבט מיהודה, וכן היו בני בניו של הלל, וידוע כי כל הכהנים הם שלשלת אהרן, ואשתו של אהרן היתה אחות נחשון משבט יהודה, ולכן לא חששו צדיקי חשמונאי בזה, כי הם מצד אמם מיהודה קרי' ביה שבט יהודה, כמו בני הלל, וכן חז"ל לא חששו להעמיד ר' אלעזר בן עזרי' במקום רבן גמליאל, כי היותו כהן עשירי לעזרא הוא מצד אם מיהודה כמו זרע הלל, וכן משתמש ביסוד זו גם לגבי נדב ואביהוא שרצו להנהיג הדור וכן מרדכי הצדיק בשושן ע"ש.

הגה"ק ה'נודע ביהודה' (דרושי הצ"ח, דרוש לד) - כתב בזה ז"ל: בענין הישועה שעשה הקב"ה בימים ההם בזמן הזה ע"י החשמונאים, והנה נמשך מזה אח"כ שתפסו החשמונאים הכתר מלכות בראשם נגד שורת הדין שהיה להם לשום כתר מלכות בזרע דוד הראויים לכך, ועבור זה באמת נחרב בית חשמונאי, ולא נשתייר מהם כלום בימי הורדוס דקטלינהו ומרד בהו.

החתם סופר כתב בזה: דלכן השמיט רבינו הק' ממשניות דיני חנוכה, שה"ל תרעומת עליהם, שרבי מביט דוד קאתי, והחשמונאים לקחו המלוכה לעצמם.

מורן ר' ברוך דוב פוברסקי, ר"י פוניבז' (בד קודש - חנוכה, עמ' תמ) כתב לבאר: ואמנם הדבר מעורר שאלה, איך נכשלו החשמונאים חסידי עליון בענין זה. ונראה להמתיק עניינם, שמפני מצב הדור ההוא שגבר כחו של שטן לעקור תורה מישראל, היה נראה להם כי בשעה זו כבר אין עצה אלא להעביר המלוכה להכהנים שהם עבדי הש"ת, ורק בכך התורה ובעבודה של הכהנים יוכלו להתגבר על חילותיו של שטן, והוא בבחינת עת לעשות לה' הפרו תורתך, ודו"ק. ע"ש דרך באר"י אסור לשבט אחר מלוך, ולא בגלות כמו בזמן החשמונאים.

מורן ר' שמואל ברוך הכהן דויטש, ר"י קול תורה (ברכת כהן, פר' ויחי) כתב לבאר דאפשר האיסור להעמיד מלך שלא משבט יהודה הוא דוקא כשממנים אותו למלך גמור ומושחין אותו, דזוהי השררה שניתנה לדוד, משא"כ שררת נשיא שייכת גם כשאינו מזרע יהודה, ולכן שפיר נקראו החשמונאים מלכים כמש"כ הבאר שבע הנ"ל גם פלג קיסר מלך מיקרי.

ע"ש דאפשר דדוקא בזמן שהיו כל ישראל מקובצים נאמר האיסור למנות מלך משבט אחר, משא"כ בזמן שהם מפוזרים שכאמור אין את העדיפות של בית דוד אין

המשך מעמ' ב' (טעמי הלב) <<<

וסיוע להגיע לזה, הם השבתות הקדושות, המאירים את הנשמה, וכן העדיפו רבותינו הק' את אלו השבתות של שובב"ם, להיות חלק עיקרי בעבודת ימים אלו, כמ"ש 'האמרי נועם' מדזיקוב: **העיקר הוא בימי השובב"ם לדבק עצמו בקדושת שבת, לשמור השבתות שבתוך ימי השובב"ם בקדושה נפלאה והוא תיקון לכל ימי השובב"ם.** וכ"ה ב'דברי שמואל' מסלאנים זי"ע: שבימי שובב"ם יש הרבה תיקונים, התיקון הגדול ביותר הוא שבת קודש, וכ"ה ב'בית אהרן' בשם ר' אשר הגדול מסאטלין זי"ע: השבתים של שובב"ם המה תיקון למי שצריך.

ע"כ כואו נא להיכלם הק' להצטרף עם עבודתם התרומם מחומריות דהאי עלמא, וליכנס לתוך עולם הנשמות, להגות בתורה ביגיעה עצומה, להעלות את ימי השב"ק בנשמה יתירה, ונזכה להתכונן כראוי לימי הגאולה הבעל"ט.

טעמי הצדיקים

ז"ל טבת תק"ג - תקפ"ב
הרה"ק ר' אפרים פישל מסטריקוב זי"ע
 בן ר' יוסף יהודה לייב ז"ל - תלמיד המגיד ממעזריטש ותלמידו זי"ע

אמרו עליו:
 הרה"ק ר' משה מקאנזיץ זי"ע מתארו בהספדו (באר משה, פר' ויקרא): צדיק קדוש ה'. ומספר עליו: שהיה פרוש ומובדל מן העולם הזה לגמרי, לא טעם לחם בכל ימות השבוע, משבת לשבת לא נטל ידיו ללחם לסעודה, וגודל הסיגופים של איש צדיק הזה שהיה מסגף ומצער נפשו כל ימיו ומקבל על עצמו יסורים של אהבה אין לשער ולספר וקצר היריעה מהכיל וכו', **אנו כאין נחשבים נגד צדיק קדוש ה' כזה, ונחשבנו ככהמה נגד מעלתו הגדולה.** תלמידו נכד חתנו האדמו"ר מזיכלין מתבטא עליו: הוא היה מסכתא כולוה מכל המסתות, כל מה שרוצים היו יכולים להשיג ולקנות אצלו, והיה בבחינת **אור הכולל כל האורות.**

תלמידו הרה"ק התפארת שלמה זי"ע כותב עליו (בפרקי אבות) וז"ל: ידענו זה מבחי' אדמו"ר הצדיק האלקי ר' פישלי מסטריקעוו זי"ע, **שמעולם לא היה יכול להאמין ששום אחד מישראל יחטא ויעבור איזה עבירה,** וכל מה שהגידו לו הכל היה מכוב, כי לא האמין, כי אמר, שכל איש מישראל לא יחטא, וזה מגודל קדושתו ודביקותו בהש"י האוהב עמו ישראל.

מסופר עליו:
 בהיות רבינו מתקדש פעם בטבילותיו, שמע כרוז מן השמים, שאל בני מה אתן לך, השיב מיד, שאלתי ובקשתי שלא תיתן לי הדמנות כזו עוד פעם, כששאלוהו למה, השיב כי חשש שמא יתגבר עליו יצרו ויבקש על צרכי גופו - להב אש

ז"ל טבת תקכ"ז - תר"ו
הרה"ק ר' ארי' לייביש ליפשיץ מווישניצא זי"ע
ה'אריה דבי עילאי'
 בן ר' חיים ציצית-מאכער זצ"ל - חתן הרה"ק הישימח משה זי"ע [בזיו"ש]
 [החזוה מלובלין זי"ע העיד על אביו שהי' צדיק גמור ובעל רוח הקודש].

אמרו עליו:
 חותנו הישימח משה זי"ע כותב בשו"ת השיב משה (סי' ג): מה אדע אשר לא ידע הלא תעלומות חכמה בעזה"י נגלו לפניו. הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע התבטא עליו: הוא קומה שלימה מעילא לתתא ומתתא לעילא, וכל שעה שלו הוא בלתי לה' לבדו, ומי שאוכל מהפשיטא שלו מובטח שלא ימות בלא תשובה. חתנו הרה"ק משינאווא זי"ע אמר: כמעט כל גדולי הדור השכימו לפתחו, ורבים וכן שלמים שאבו ממנו מעיינות החכמה בגולה ובנסתר. הרה"ק ר' אשר ישע"י מראפשיץ זי"ע קרא אותו: רבי של כל הרביים.

מסופר עליו:
 בהיות חתנו הרב משינאווא סמוך על שולחנו, ביקש מחותנו רבינו שולחן ללמוד עליו, הגיב

הילולא דצדיקא

ואמר, אני כשהייתי אצל חותני, למדתי בלי שום משען, ביד אחת אחזתי את הגמרא ולמדתי, ובשניה הייתי מנענע מיטת התינוק, והם צריכים שולחן... - ארי שבחבורה

ח"י טבת תקמ"ג - תר"א
הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא זי"ע מדינוב הבני יששכר'
 בן ר' פסח ז"ל - תלמיד הרה"ק ר' משה מפשעווארסק ורבוה"ק מרימאנוב לובלין ואפטא זי"ע.

מד"ת על הפרשה:
 בן יברך ישראל לאמר ישימך אלקים כאפרים וכמנשה (פ' ויחי מח, כ). הנה בטבע האדם כאשר מושפע בטובה יתירה על חבירו, הרי הוא מתגאה עליו, ואילו חבירו מקנא בו. וכאן כאשר יעקב אבינו שם את אפרים לפני מנשה, ראה שמנשה לא קינה באפרים, ואפרים לא התגאה על מנשה, אמר 'בן יברך ישראל לאמר ישימך אלקים כאפרים וכמנשה', שזה לא יתגאה בגדולתו על חבירו, וזה לא יקנא בטובת חבירו. ולפי זה מובן למה לא כלל ברכה זו בברכת 'המלאך הגואל', כי דבר זה נתגלה לו רק אז, לאחר שבירכם המלאך הגואל וישם את אפרים לפני מנשה - אגרא דכלה

כ"א טבת תקמ"ח - תר"י
הרה"ק ר' ישראל דוב מוילעדניק זי"ע בעמ"ח שארית ישראל'
 בן ר' יוסף ז"ל - תלמיד הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע

ד"ת על שובבי"ם:
 בימי השובבי"ם הם גמר יום כיפור, ומכפרים אפילו על אותם פגמים חמורים שאין יום כיפור מכפר עליהם. עוד שם, שובו בנים שובבים חוץ מאחר (חגיגה טו), רמז שיימי השובבים' הם זמן תשובה ותיקון לכל, גם לאלו שהם 'חוץ' מפרגודא קדישא, ואפילו 'מאחר' שניקוהם מסטרא אחרא, או שפגמו כל כך עד שמן ה' של 'אחד' התהווה ר' של 'אחר', מכל מקום יש להם תיקון בימים אלו - שארית ישראל

עונדא:
 חסיד של רבי אחר נקלע פעם לווילעדניק, ובראותו שם הנהגות שלא הורגל בהם, הרהר אחרי, לפתע פתח הרבי והכריז 'כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר השכינה', בשמעו זאת האורח, חשב בדעתו, וכי יודע מחשבות הוא, בודאי כוונתו למישהו אחר ולא לו. ועוד מהרהר נענה הרבי 'מהרהר אחר רבו, שחושב שהרבי מתכוון לאחר, ולא אליו. הבין האיש היטב שאליו מתכוונים הדברים, אבל בכל זאת הרי אינני תלמידו ולי רבי אחר - המשיך הלה להרהר, שוב אמר הרבי 'מהרהר אחר רבו, היינו שמהרהר שמשוהו אחר רבו ולא זה, ואחריו מותר לו להרהר, גם אז נחשב כמהרהר אחר השכינה. ראה האורח שלפניו בעל רוח הקודש ויודע מחשבות, מכל מקום המשיך לחשוב אצלנו שלא גורסים היטיה של להראות 'קונצין' ורוח הקודש היו מותחים אותו על גבי ספסל ומלקים בו, אז המשיך הרבי ואמר, מהרהר אחר רבו, שראוי להלקותו מאחרי, 'כאילו מהרהר אחר השכינה'.

טעמי העבודה

השמחה מהעבודה

הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע
 מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. דהנה שמעתי ממורי ורבי הצדיק מורינו דוב בער זצ"ל פירוש הפסוק (ישעיה טא, י) שוש אשיש בה, **דאני שש ויש לי שמחה ותענוג ממה שזכיתי לחזות בנועם ה' ולהתענג בעבודתו, ומזה עצמו יש לי שמחה להתקרר להשם יתברך ולהתענג מעבודתו מרוב כל.** וזהו שוש אשיש, שיש לי שמחה ותענוג ממה שזכיתי שאשיש בה' ואתענג מעבודתו יתברך, עד כאן דבריו. וזהו 'מאשר שמנה לחמו', 'מאשר' הוא עולם התענוג, מזה שיש לנו תענוג מעבודת השם יתברך, מזה עצמו יש לנו שמחה ותענוג שזכינו להתענג מעבודתו יתברך. וזהו 'שמנה לחמו', 'ש'לחם' נקרא תענוג, מזה עצמו שזכינו להתענג מעבודתו מזה עצמו יש לנו תענוג שזכינו לזה.

והוא יתן מעדני מלך. על פי ששמעתי ממורי הצדיק מורינו דוב בער, על מה שאמרו חכמינו ז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, היינו שהתענוג נקרא פרנסה, **והשם יתברך מתענג בעבודת ישראל, וישראל גורמים תענוג לאביהם שבשמים.** וזהו 'יתן מעדני מלך', שמי שזוכה לעבוד השם יתברך באהבה שלימה וגמורה אהבה בתענוגים, הוא יתן מעדני מלך, שגורם תענוג להשם יתברך וישמח ה' במעשיו, ע"כ.

ע"כ אנו לאורו ניסע ונילך, לעבוד ה' בשמחה, לא להתייאש מחשכת הזמן, רק להוסיף חיל בעבודתו ית', להתענג ולשמוח בה', והוא ישמח בנו - וישישו בשמחה...

טעמי החינוך

יברך את הנערים

הרה"ק ה'דברי יואל' מטאטמאר זי"ע
 המלאך הגואל אותי מכל רע - שניצלתי על ידו בניסים ובנפלאות, היה כל זה רק כדי ש'יברך את הנערים', **כי שיזכה להעמיד דורות נערי בני ישראל שהולכים בדרכי ה' ועובדים אותו,** ולכן למטרה זו ניצל.

הייטב לב זי"ע פירש הפסוק 'ראות פניך לא פללתי והנה הראה אותי אלקים גם את זרעך', שיעקב אבינו אמר ליוסף, שלא פללתי שפניך יהיו דומים לפני, והנה עתה לא רק שפניך הם ב"ה ממש כפני, אלא גם הראה אותי אלקים גם את זרעך, **שגם זרעך יש להם פנים כשלי.**

ובזה נחה דעתו של יעקב אבינו ע"ה, כיון שראה שגם שם במצרים במקום שיש כ"כ הרבה מסטינים, וכח הטומאה הוא איום ונרא, ועל אף הכל הראה לו יוסף את בניו נטעי נאמנים שגדל אותם במסירות נפש לאין שיעור, **והניח ראשו ורובו בחינוך בניו על דרך ישראל סבא,** לכן היה לבו סמוך ובטוח כי גם בדרך שיקומו על ישראל מסיתים ומדיחים שייגברו את כח הקדושה בכל כחם.

הדרכות:

אמת: להרגיל התלמידים שיאמרו 'אמת' ולא ידברו שקר, כי יש בזה חולשות גדול שהתינוקות אינם אומרים אמת, ואע"פ שיש בידם לומר אמת, אינם משיגים על זה ונקל להם לומר שקר.

דרך ארץ: לעורר את הילדים הרבה בענין 'דרך ארץ' שלא ידברו בעזות וחיציפות, ולא יעיצו פניהם נגד בני אדם, ולא יבזו שום איש ישראל.

מדות: אם הילד יש לו מדות רעות, כל ימיו הוא סובל מזה, וגם עד זקנה ושיבה אל יעזבו מדות האלה, ע"כ צריכין להשגיח ע"ז וללמד מדות טובות, ובכל עת צריך לדבר על לב הילדים בשבח המתנהג בדרך הישר, ולגנות את מי שיש בו מדות רעות ומגונות, והגם שקשה מאד לחנך את הילדים וצריכין לה שייצטא דשמיא, אך אם לומדים בכל יום מוסר ומדברים מזה הרבה, סוף סוף נשאר בלב התלמיד, ויבחר בדרך הטוב.